

سازمان جهاد دانشگاهی

استان یزد

سنجش نگرش مردم نسبت به مسائل روز جامعه (آب)

سازمان جهاد دانشگاهی

استان یزد

سنجش نگرش مردم نسبت به مسائل روز جامعه (آب)

کارفرما

روابط عمومی استانداری یزد

مجری:

سازمان جهاد دانشگاهی استان یزد

تهیه و تدوین گزارش: بهروز اسلامی^۱، مروارید عارف منش^۲

---

^۱مدیر مرکز مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی
^۲کارشناس مرکز مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی

چکیده:

هدف: استان یزد یکی از کم بارش ترین استان های ایران می باشد که با مشکلات عدیده کم آبی و خشکسالی، تخلیه روستا ها و به تبع مهاجرت، فرونشست زمین و... دست به گریبان است. این عوامل می تواند منجر به ایجاد و تشدید معضلات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، امنیتی و... گردد. به همین خاطر هدف از تحقیق حاضر سنجش نگرش مردم نسبت به مسائل روز جامعه با تاکید بر آب در شهر یزد می باشد.

روش: این مطالعه از نوع توصیفی-تبیینی و از نظر زمانی، مقطعی و به لحاظ ماهیت کاربردی بوده و از نظر روش اجرا پیمایش (Survey) می باشد. جامعه آماری این تحقیق مردم شهر یزد می باشد که روش نمونه گیری خوشه ای دو مرحله ای بوده و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۱۱۰۹ نفر می باشد. در تحقیق حاضر جهت جمع آوری داده ها از ابزار پرسش نامه محقق ساخته استفاده شده است که اعتبار آن از طریق اعتبار محتوایی تأیید شده است. پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ تعیین گردیده که مقدار آن برابر ۰/۹۱ می باشد.

یافته ها: یافته های تحقیق نشان داد مردم امید کمی به حل مشکل و بحران آب دارند از طرفی احساس نگرانی زیادی در این رابطه دارند. مردم اعتماد پایینی به مسئولین استان دارند و آگاهی چندانی از فعالیت های مسئولین در حوزه آب ندارند. در این میان مردم، نقش مسئولین را در بهبود وضعیت موجود مهمتر از خود می دانند و در نهایت اینکه رسانه ملی در ۵۶ درصد مردم به عنوان اولین مرجع کسب اخبار در حوزه آب می باشد.

نتایج: از آنجایی که میزان آگاهی مردم در رابطه با مسائل و چالش های آب در سطح پایینی قرار دارد در نتیجه پیشنهاد می گردد مسئولین تا حد امکان از رایزنی ها و فعالیت های مرتبط با حوزه آب به مردم اطلاع رسانی کنند. مقامات بالا دستی استان با دستگاه هایی که ممکن است در استفاده آب اسراف کنند یا در ظاهر برای عموم مردم اسراف کار در نظر آیند به نحو مطلوب برخورد کنند تا نه تنها اعتماد مردم از بین نرود بلکه این اعتماد بازتولید گردد.

مقدمه:

آب مهمترین عامل ایجاد جوامع بشری و بقای آن، در طول تاریخ بوده است. این ماده زندگی ساز در طول تاریخ زندگی انسان اهمیت یکسانی نداشته است. در برخی دوره های تاریخی و در برخی مناطق عامل مهم و حساسیت برانگیزی به شمار نمی رفته است ولی در برخی دیگر از مناطق این عامل تا آنجا اهمیت می یافت که جنگ برای تصاحب آن رویدادی بدیهی و پیش پا افتاده بوده است. پس از انقلاب صنعتی و دویست سال بی توجهی بشر نسبت به پیامدهای زیست محیطی توسعه گسترده در کنار ارزشی شدن مصرف انبوه به عنوان یکی از مظاهر جامعه توسعه یافته، تأمین آب در سطح جهان چه از نظر کمی و چه کیفی به نگرانی جدیدی برای بشر تبدیل شد (درخور و دیگران، ۱۳۹۲) اگرچه جمعیت جهان همه روزه در حال افزایش است و سطح زندگی در حال ارتقاء، که این امر باعث تقاضای بیشتر و افزایش سطح آب مصرفی می شود، ولی آب شیرین در بهترین حالت ثابت و حتی رو به کاهش است. (لستر، ۱۳۷۵) توزیع نابرابر آب و بارش، تغییرات اقلیمی، خشکسالی و از همه مهمتر رشد فزاینده جمعیت و شهر گرایی و الگوهای نامناسب مصرف (مصرف گرایی) همواره با روند رشد صنعتی و کشاورزی، منابع آب شیرین را به کالایی مهم و استراتژیک تبدیل کرده است که دولت ها، شهرها و جوامع مختلف برای دسترسی هرچه بیشتر به منابع آب با یکدیگر رقابت می کنند. در دنیای جدید رقابت و تنش بر سر منابع آب در میان دولت ها منجر به گرایش جدیدی در حوزه ژئوپولیتیک شده است که از آن به هیدروپولیتیک یاد می کنند. اگر تا یک دهه پیش در منطقه خشک خاورمیانه، هیدروپولیتیک یکی از مسائل اساسی میان بسیاری از کشورهای این منطقه بود، امروزه علاوه بر جنبه بین المللی آن، تنش و رقابت بر سر آب به موضوع داخلی در درون کشورها از جمله ایران تبدیل شده است. ایران از جمله کشورهایی است که با مشکل جدی در مدیریت منابع آب مواجه است. به گونه ای که برخی از متخصصین حوزه آب از ورشکستگی آب در ایران صحبت می کنند (Madani et al., 2016)

بحران آب یکی از مهمترین مخاطرات طبیعی است که دارای پیامدهای اقتصادی و اجتماعی است (اسماعیل نژاد، ۱۳۹۳) بحران آب، مشکلی جدی است که باعث فقر و بدبختی بخش عظیمی از مردم جهان شده، انحرافات اجتماعی، درگیریها، جنگ وجدالها و تنشهای حاد سیاسی را افزایش داده و بدین طریق، نسل حاضر را با تهدیدی جدی مواجه کرده است. حلّ این بحران در گرو مشارکت آگاهانه، عالمانه و گسترده تمامی کشورهای جهان است. پس باید تمامی مردم با کلیت نیروها و امکانات و استعدادها برای مقابله با این مشکل جهانی بسیج شوند. (رحیمی، ۱۳۸۲)

در حال حاضر بیش از ۲۶ کشور در جهان که ۹ کشور آن در منطقه خاورمیانه واقع شده با بحران شدید آب مواجه هستند و با در نظر گرفتن میزان بارش، پراکندگی جمعیت، توزیع منابع آبی، فرهنگ استفاده آب،

میزان درآمد سرانه و شرایط اقلیمی؛ برخی مناطق دنیا نسبت به تشدید این بحران مستعدترند. (مهکویی و همکاران، ۱۳۹۳)

کمبود آب تنها ریشه در محدودیت منابع ندارد، بلکه خشکسالی های دوره ای، استفاده بی رویه از منابع، تغییر کاربری زمین ها، شرایط هیدرولوژیکی و عوامل اجتماعی، از قبیل رشد جمعیت، مهاجرت، نبود فرهنگ صحیح مصرف و عواملی از قبیل سوءمدیریت منابع، ناتوانی نهادهای مسئول برای تأمین خدمات انتقال آب، سیاست های اقتصادی نامناسب، تحولات اجتماعی و برنامه ریزی ضعیف دولت ها از جمله مواردی هستند که باعث آلودگی منابع آب، شیوع بیماری های مرتبط و تشدید فزاینده بحران آب در بسیاری از کشورها شده است. (Animesh et al, 2015) در کشور ایران، با توجه به واقع شدن در منطقه خشک و نیمه خشک و بالا بودن میزان مصرف بیش از استاندارد های بین المللی، خشکسالی های پی در پی، شرایط اقلیمی، رشد بی رویه جمعیت و عدم تعادل و توازن بین منابع و مصارف، همکاری همه نهادها و برنامه ریزی جامع در جهت حل بحران آب امری اجتناب ناپذیر و ضروری است (احمدی و همکاران، ۱۳۹۲)

باید یادآور شد که مشارکت مردمی وجه اساسی و در عین حال حلقه گمشده توسعه پایدار در بخش آب است. مردم، منابع و مشارکت سه رکن توسعه پایدار انسانی را تشکیل می دهند (بهرامی و همکاران، ۱۳۹۰) پارادایم توسعه پایدار می تواند تبیین کننده تمامی مسائل و مشکلات زیست محیطی به طور کلی و مسائل و موضوعات مربوط به کمبود و بحران منابع آبی به طور ویژه در بالاترین سطح تحلیل سیاستی و معرفت شناختی باشد. با این حال به رغم اینکه فهم ما نسبت به مسائل مرتبط با منابع آب در سال های اخیر افزایش پیدا کرده است، به باور برخی از پژوهشگران قدرت و توانایی ما نسبت به ارتقا و بهبود فرآیند تصمیم سازی در این زمینه محدود است. (Kotir, et al 2017 & Pahl-Wostel et al, 2013)

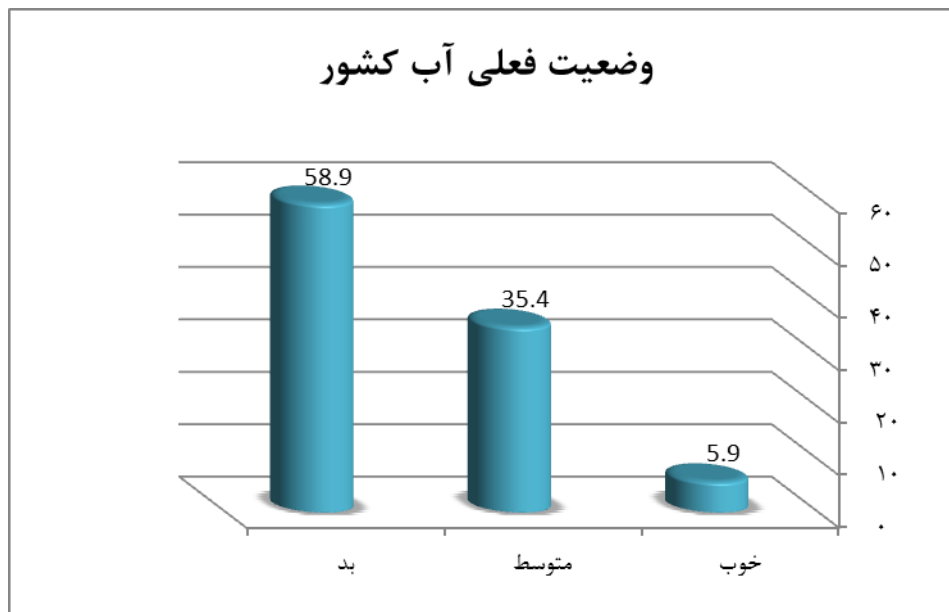
از طرفی در سالهای اخیر استان یزد با توجه به اقلیم جغرافیایی، افزایش جمعیت و ... و کمبود بارش ها حتی پایین تر از میانگین کشوری، با چالش و بحران جدی کمبود آب مواجه است. به نحوی که طبق آمارهای اعلام شده به بیش از ۳۰۰ روستای این استان با تانکر آب رسانی می شود. بسیاری از روستاها به دلیل نبود آب خالی از سکنه شده اند که این امر مهاجرت اجباری، فقر، بیکاری و معضلات خاص خود را به همراه دارد. از طرفی به دلایل مختلف خط انتقال آب استان که تأمین کننده نیاز شرب مردم استان یزد می باشد. بارها و بارها به دلایل مختلف از سوی استان های همسایه مورد تعرض قرار گرفته است که این امر منجر به ایجاد مشکلات سیاسی و امنیتی برای مسئولین و مشکلات بهداشتی، اجتماعی برای مردم شده است. بنابراین ما در این تحقیق خواهان بررسی نظر مردم شهر یزد نسبت به یکی از مسائل روز استان (آب) می باشیم.

روش تحقیق:

این مطالعه از نوع توصیفی-تبیینی و از نظر زمانی، مقطعی و به لحاظ ماهیت کاربردی بوده و از نظر روش اجرا پیمایش (Survey) می باشد. جامعه آماری این تحقیق مردم شهر یزد می باشد که حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۱۱۰۹ نفر می باشد و روش نمونه گیری، خوشه ای دو مرحله ای بوده است. در تحقیق حاضر جهت جمع آوری داده ها از ابزار پرسش نامه محقق ساخته استفاده شده است که اعتبار آن از طریق اعتبار محتوایی تأیید شده است. بدین صورت که ابتدا گویه های متغیرهای تحقیق از تحقیقات پیشین برگرفته و همچنین از نظرات محققین و اساتید دیگر استفاده کرده ایم. در نهایت با نظر اساتید و کارشناسان متخصص در این زمینه پرسشنامه تحقیق تدوین و طراحی گردید. در نهایت پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ تعیین گردیده که مقدار آن برابر ۰/۹۱ می باشد. برای تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS استفاده شده است.

سوال اول: به نظر شما وضعیت فعلی آب کشور چگونه است؟

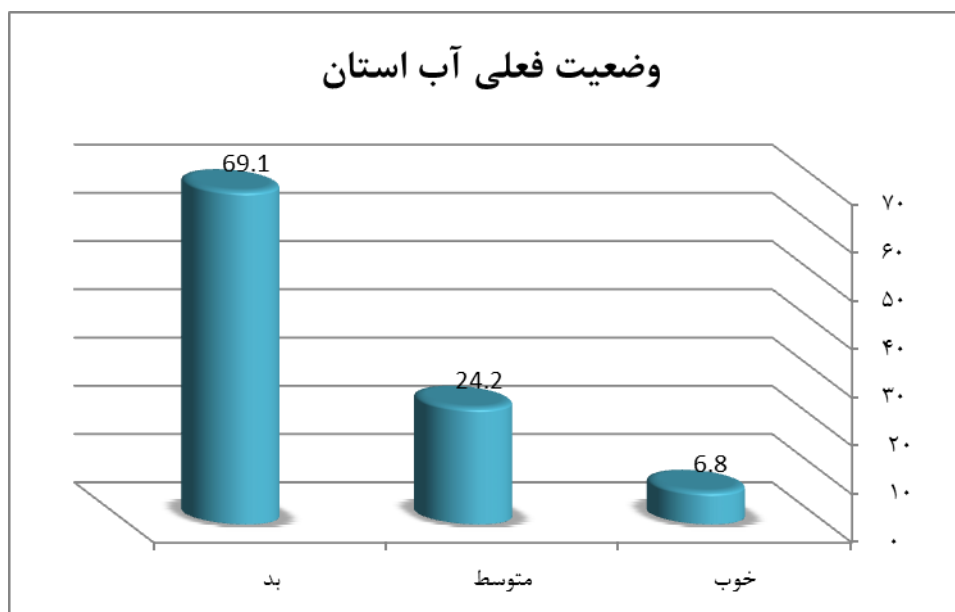
نظرات	فراوانی	درصد
خوب	۶۵	۵.۹
متوسط	۳۹۳	۳۵.۴
بد	۶۴۹	۵۸.۹
بدون نظر	۷	۰.۶
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

همانگونه که در جدول بالا ملاحظه می گردد ۶۵ نفر از پاسخگویان (۵.۹ درصد) معتقدند که وضعیت فعلی آب کشور خوب است. در حالی که ۳۹۳ نفر (۳۵.۴ درصد) معتقدند وضعیت آب کشور متوسط و ۶۴۹ نفر (۵۸.۹ درصد) معتقدند وضعیت فعلی آب کشور بد است.

سوال دوم: به نظر شما وضعیت فعلی آب استان چگونه است؟

نظرات	فراوانی	درصد
خوب	۷۵	۶.۸
متوسط	۲۶۸	۲۴.۲
بد	۷۶۶	۶۹.۱
بدون نظر	۰	۰
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

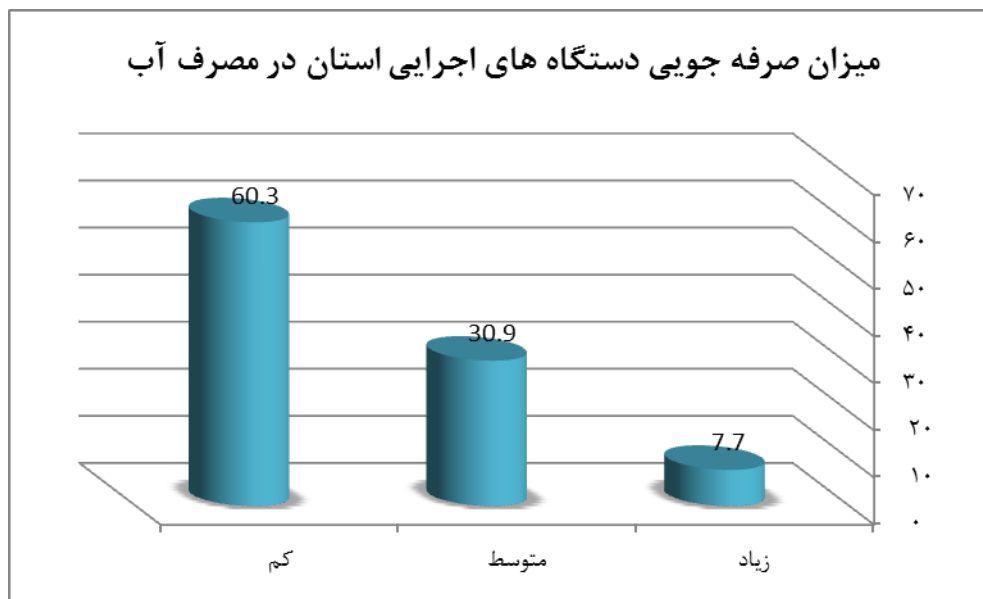

همانگونه که در جدول بالا ملاحظه می گردد ۷۵ نفر از پاسخگویان (۶.۸ درصد) معتقدند که وضعیت فعلی آب استان خوب است. در حالی که ۲۶۸ نفر (۲۴.۲ درصد) معتقدند وضعیت آب استان متوسط و ۷۶۶ نفر (۶۹.۱ درصد) معتقدند وضعیت فعلی آب استان بد است.

سوال سوم: به نظر شما دستگاه های اجرایی استان چه میزان در مصرف آب صرفه جویی می کنند؟

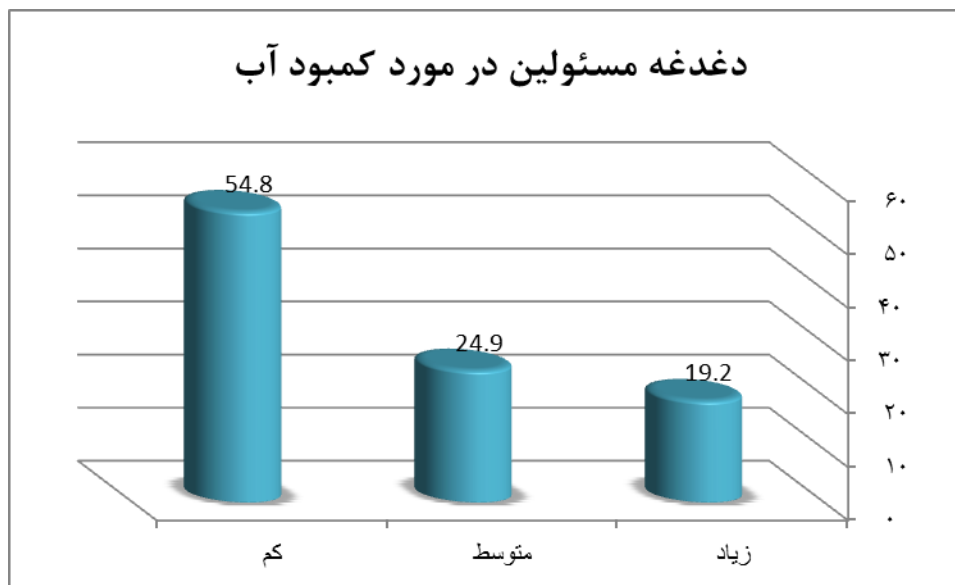
نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۸۵	۷.۷
متوسط	۳۴۳	۳۰.۹
کم	۶۵۰	۶۰.۳
بدون نظر	۳۱	۲.۸
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

از نظر ۸۵ نفر (۷.۷ درصد) از پاسخگویان میزان صرفه جویی دستگاه های اجرایی استان در زمینه آب زیاد
 ۳۴۳ نفر (۳۰.۹ درصد) متوسط و ۶۵۰ نفر (۶۰.۳ درصد) کم می باشد.

سوال چهارم: به نظر شما مسئولین استان چقدر دغدغه آب و کمبود آب دارند؟

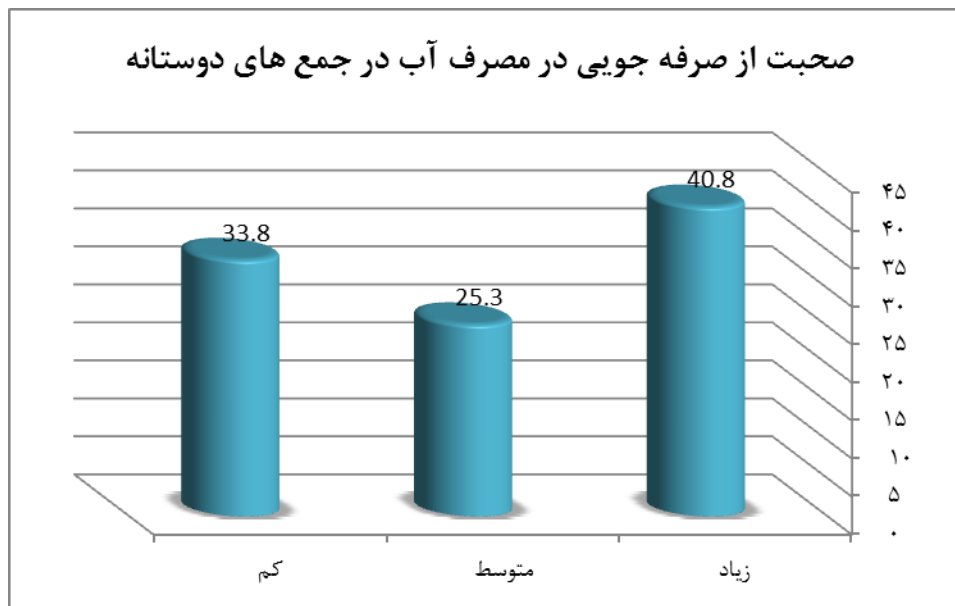
نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۲۱۳	۱۹.۲
متوسط	۲۷۶	۲۴.۹
کم	۶۰۷	۵۴.۸
بدون نظر	۱۳	۱.۲
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

همانگونه که ملاحظه می گردد ۲۱۳ نفر از پاسخگویان (۱۹.۲ درصد) معتقدند مسئولین به میزان زیادی دغدغه آب و کمبود آب را دارند. اما ۲۷۶ نفر (۲۴.۹ درصد) معتقدند دغدغه مسئولین در حد متوسط و ۶۰۷ نفر (۵۴.۸ درصد) در حد کم ارزیابی کرده اند.

سوال پنجم: چقدر در جمع ها و مهمانی های دوستانه خود در رابطه با صرفه جویی در مصرف آب صحبت می کنید ؟

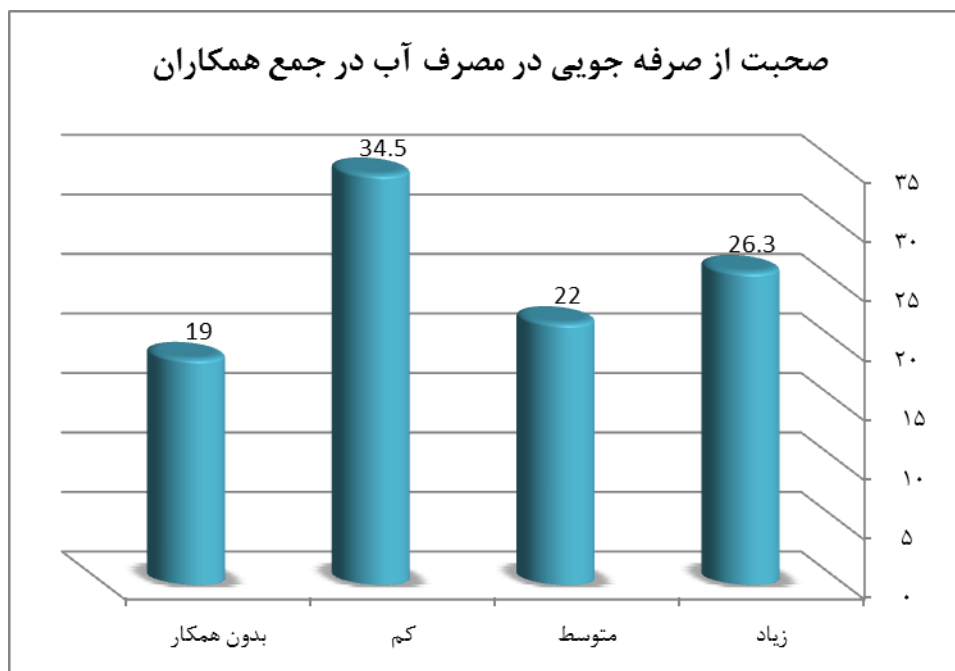
نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۴۵۲	۴۰.۸
متوسط	۲۸۱	۲۵.۳
کم	۳۷۴	۳۳.۸
بدون نظر	۲	۰.۲
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

۴۵۲ نفر (۴۰.۸ درصد) از پاسخگویان در جمع های دوستانه خود در رابطه با صرفه جویی در مصرف آب زیاد صحبت می کنند. ۲۸۱ نفر (۲۵.۳ درصد) متوسط و ۳۷۴ نفر (۳۳.۸ درصد) از پاسخگویان به میزان کمی در رابطه با صرفه جویی آب صحبت می کنند.

سوال ششم: چقدر در جمع همکاران خود در رابطه با صرفه جویی در مصرف آب صحبت می کنید؟

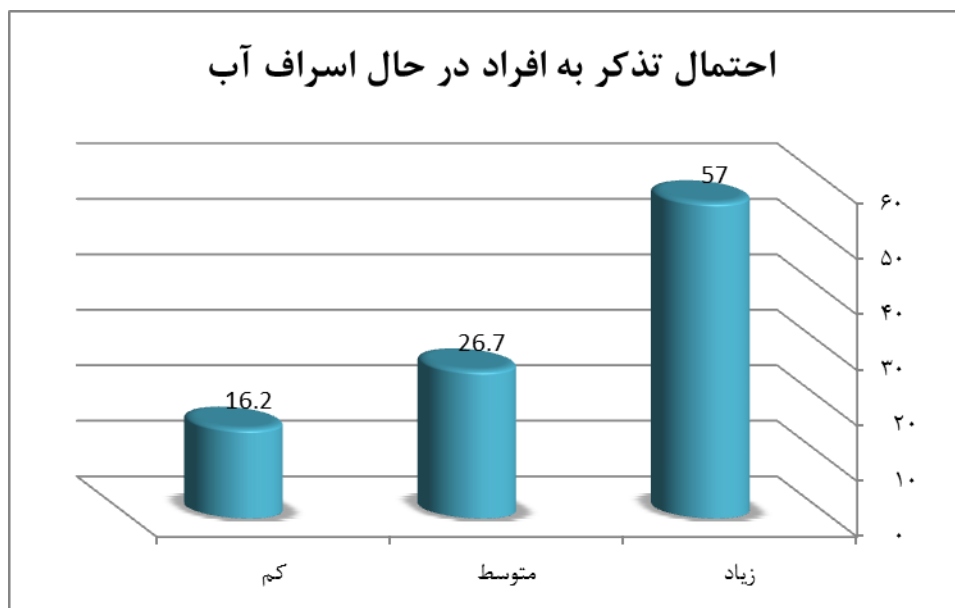
نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۲۹۱	۲۶.۳
متوسط	۲۴۴	۲۲
کم	۳۶۴	۳۴.۵
بدون همکار	۲۱۰	۱۹
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

۲۹۱ نفر (۲۶.۳ درصد) از پاسخگویان در جمع همکاران خود در رابطه با صرفه جویی در مصرف آب زیاد صحبت می کنند. ۲۴۴ نفر (۲۲ درصد) متوسط و ۳۶۴ نفر (۳۴.۵ درصد) از پاسخگویان به میزان کمی در رابطه با صرفه جویی آب صحبت می کنند. در حالی که ۲۱۰ نفر از پاسخگویان فاقد همکار بوده اند.

سوال هفتم: اگر فردی را ملاحظه کنید که در حال اسراف آب است چقدر احتمال دارد که به وی تذکر دهید؟

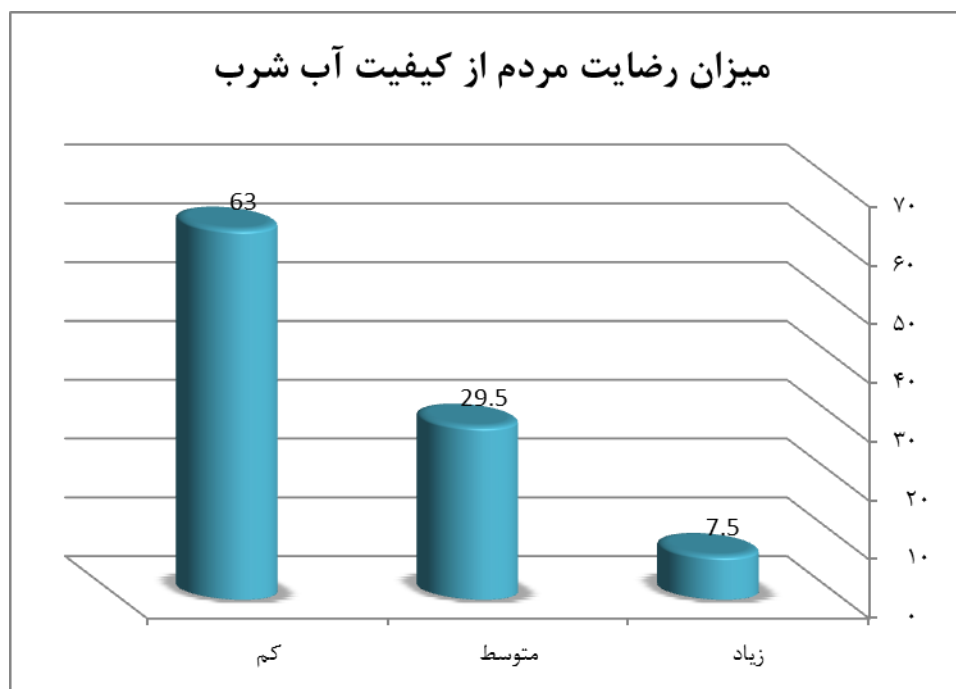
نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۶۳۲	۵۷
متوسط	۲۹۶	۲۶.۷
کم	۱۸۰	۱۶.۲
بدون نظر	۱	۰.۱
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

یافته های تحقیق نشان داد احتمال تذکر به فرد اسراف کار از سوی مردم در ۶۳۳ نفر (۵۷ درصد) از پاسخگویان زیاد، ۲۹۶ نفر (۲۶.۷ درصد) متوسط و ۱۸۰ نفر (۱۶.۲ درصد) کم می باشد

سوال هشتم: چقدر از کیفیت آب رضایت دارید؟

نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۸۳	۷.۵
متوسط	۳۲۷	۲۹.۵
کم	۶۹۹	۶۳
بدون نظر	-	-
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

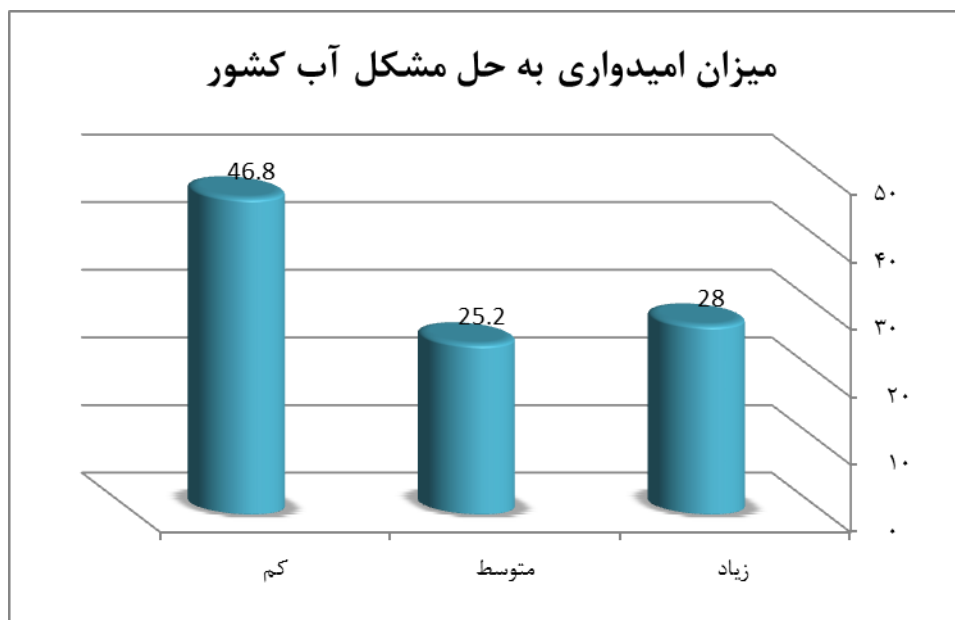

یافته ها نشان داد میزان رضایت پاسخگویان در رابطه با کیفیت آب در ۸۳ نفر (۷.۵ درصد زیاد)، ۳۲۷ نفر (۲۹.۵ درصد) متوسط و ۶۹۹ نفر (۶۳ درصد) کم است.

سوال نهم: چه میزان به حل مشکل آب در کشور امیدوار هستید؟

نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۳۱۰	۲۸
متوسط	۲۷۹	۲۵.۲
کم	۵۱۸	۴۶.۸
بدون نظر	۲	۰.۲
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

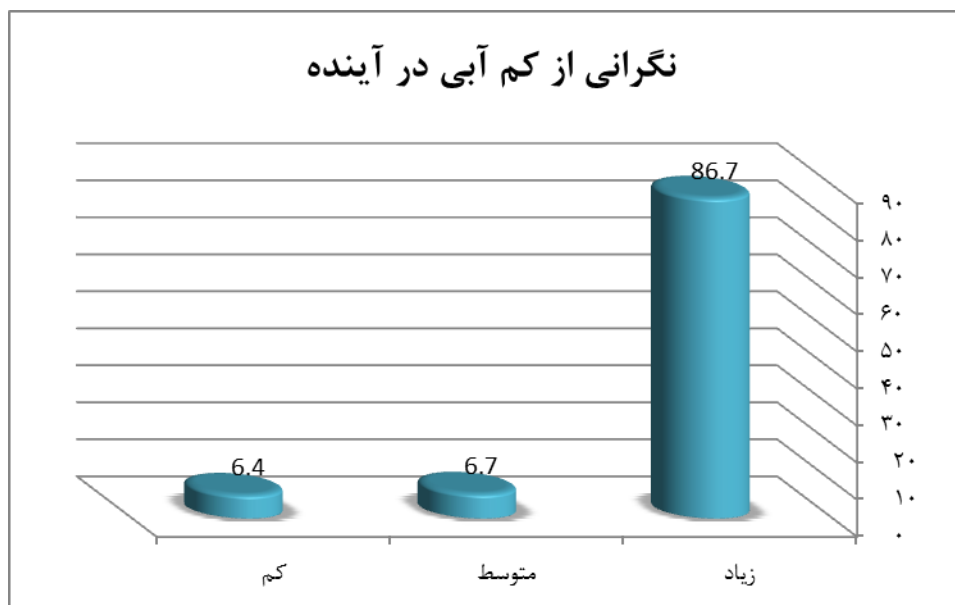
یافته های تحقیق نشان داد ۳۱۰ نفر (۲۸ درصد) مردم دارای امید زیاد، ۲۷۹ نفر (۲۵.۲ درصد) امید متوسط و ۵۱۸ نفر (۴۶.۸ درصد) دارای امید کمی به حل مشکل آب در کشور هستند.

سوال دهم: چقدر از اینکه در آینده آبی برای مصرف نداشته باشیم احساس نگرانی می کنید؟

نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۹۶۲	۸۶.۷
متوسط	۷۴	۶.۷
کم	۷۱	۶.۴
بدون نظر	۲	۰.۲
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

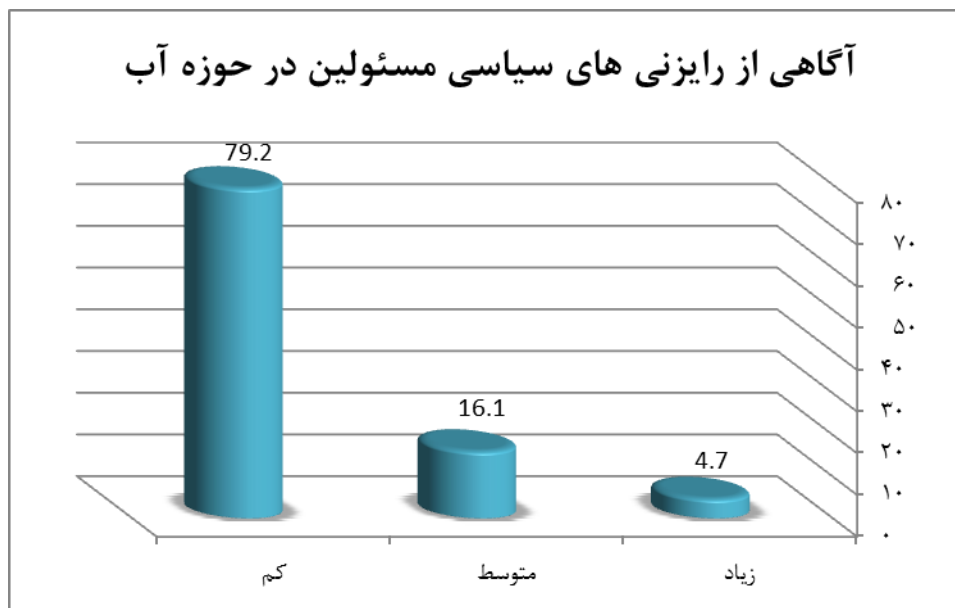
یافته ها نشان داد ۹۶۲ نفر (۸۶.۷ درصد) از اینکه در آینده آبی برای مصرف نداشته باشند به میزان زیادی احساس نگرانی می کنند در حالی که ۷۴ نفر (۶.۷ درصد) متوسط و ۷۱ نفر (۶.۴ درصد) میزان کمی از احساس نگرانی دارند.

سوال یازدهم: چقدر از رایزنی های سیاسی مسئولین در حوزه آب آگاهی دارید؟

نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۵۲	۴.۷
متوسط	۱۷۸	۱۶.۱
کم	۸۷۹	۷۹.۲
بدون نظر	-	-
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

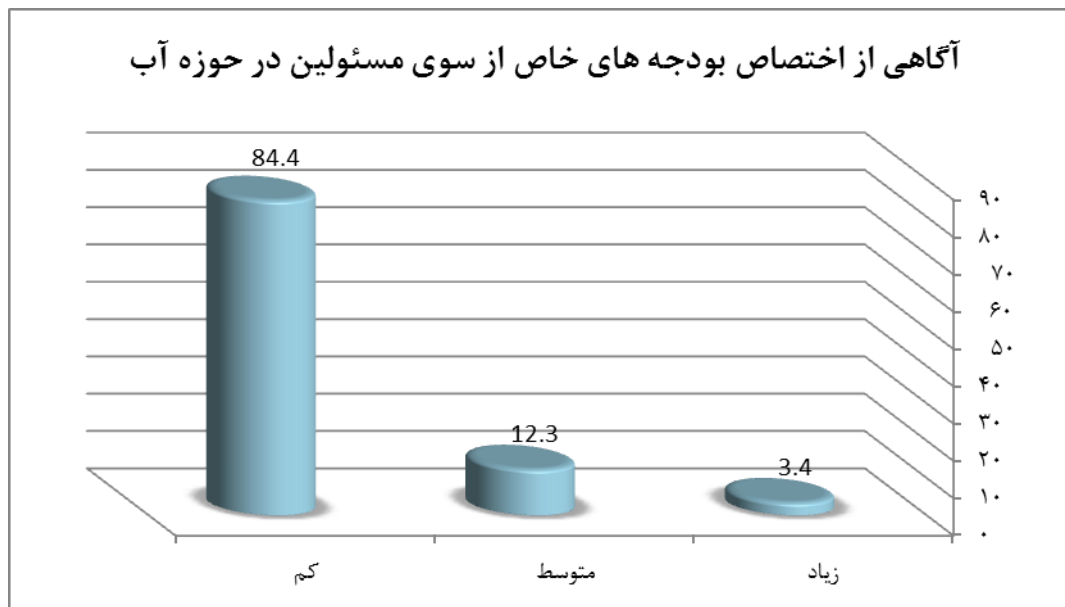

همانگونه که ملاحظه می گردد میزان آگاهی مردم از رایزنی های سیاسی مسئولین در حوزه آب در ۵۲ نفر (۴.۷ درصد) زیاد، در ۱۷۸ نفر (۱۶.۱ درصد) متوسط و در ۸۷۹ نفر (۷۹.۲ درصد) کم است

سوال دوازدهم: چقدر از اختصاص بودجه های خاص از سوی مسئولین در حوزه آب آگاهی دارید؟

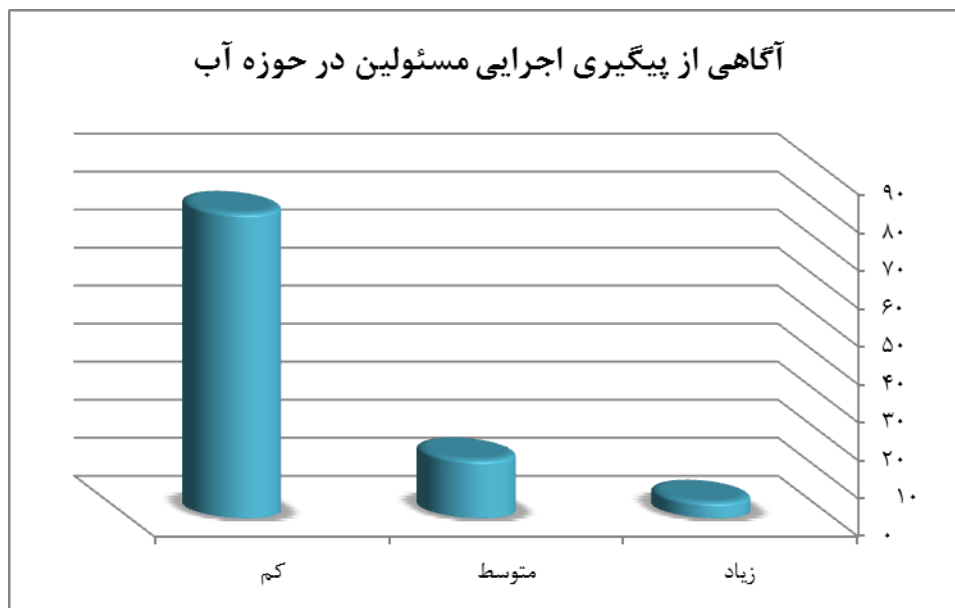
نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۳۷	۳.۴
متوسط	۱۳۶	۱۲.۳
کم	۹۳۶	۸۴.۴
بدون نظر	-	-
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

همانگونه که ملاحظه می گردد میزان آگاهی مردم از اختصاص بودجه های خاص از سوی مسئولین در حوزه آب در ۳۷ نفر (۳.۴ درصد) زیاد، در ۱۳۶ نفر (۱۲.۳ درصد) متوسط و در ۹۳۶ نفر (۸۴.۴ درصد) کم است.

سوال سیزدهم: چقدر از پیگیری اجرایی مسئولین در حوزه آب آگاهی دارید؟

نظرات	فراوانی	درصد
زیاد	۴۸	۴.۳
متوسط	۱۷۱	۱۵.۴
کم	۸۹۰	۸۰.۳
بدون نظر	-	-
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

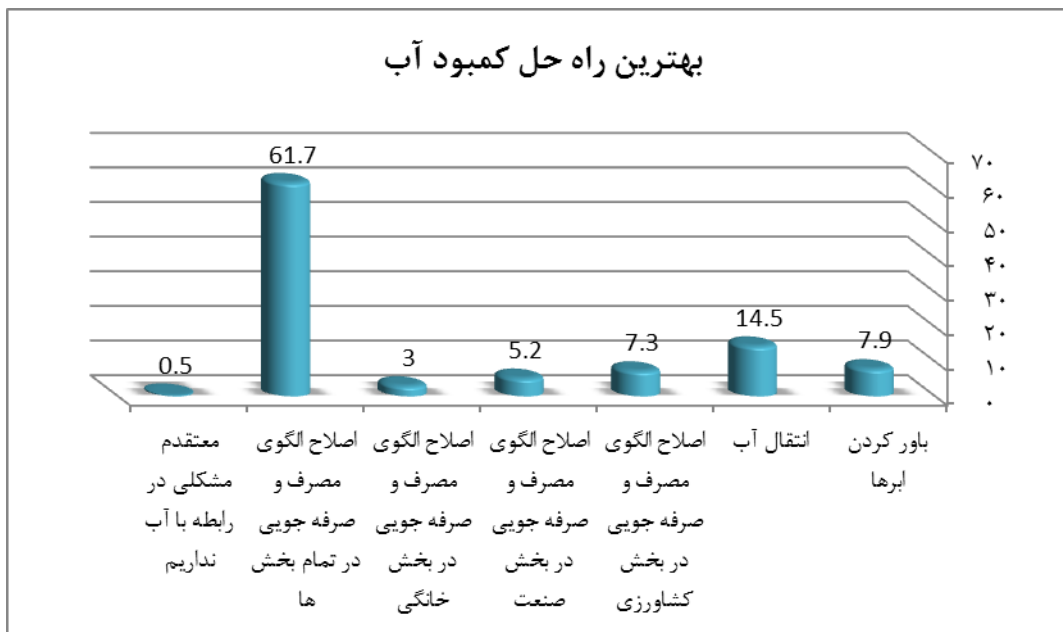

یافته های تحقیق حاکی از آن است که میزان آگاهی مردم از پیگیری اجرایی مسئولین در حوزه آب در ۴۸ نفر (۴.۳ درصد) زیاد، در ۱۷۱ نفر (۱۵.۴ درصد) متوسط و در ۸۹۰ نفر (۸۰.۳ درصد) کم است.

سوال چهاردهم: به نظر شما بهترین راه حل کمبود آب چیست؟

نظرات	فراوانی	درصد
باور کردن ابرها	۸۷	۷.۹
انتقال آب	۱۶۰	۱۴.۵
اصلاح الگوی مصرف و صرفه جویی در بخش کشاورزی	۸۱	۷.۳
اصلاح الگوی مصرف و صرفه جویی در بخش صنعت	۵۸	۵.۲
اصلاح الگوی مصرف و صرفه جویی در بخش خانگی	۳۴	۳
اصلاح الگوی مصرف و صرفه جویی در تمام بخش ها	۶۸۳	۶۱.۷
معتقدم مشکلی در رابطه با آب نداریم	۶	۰.۵
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

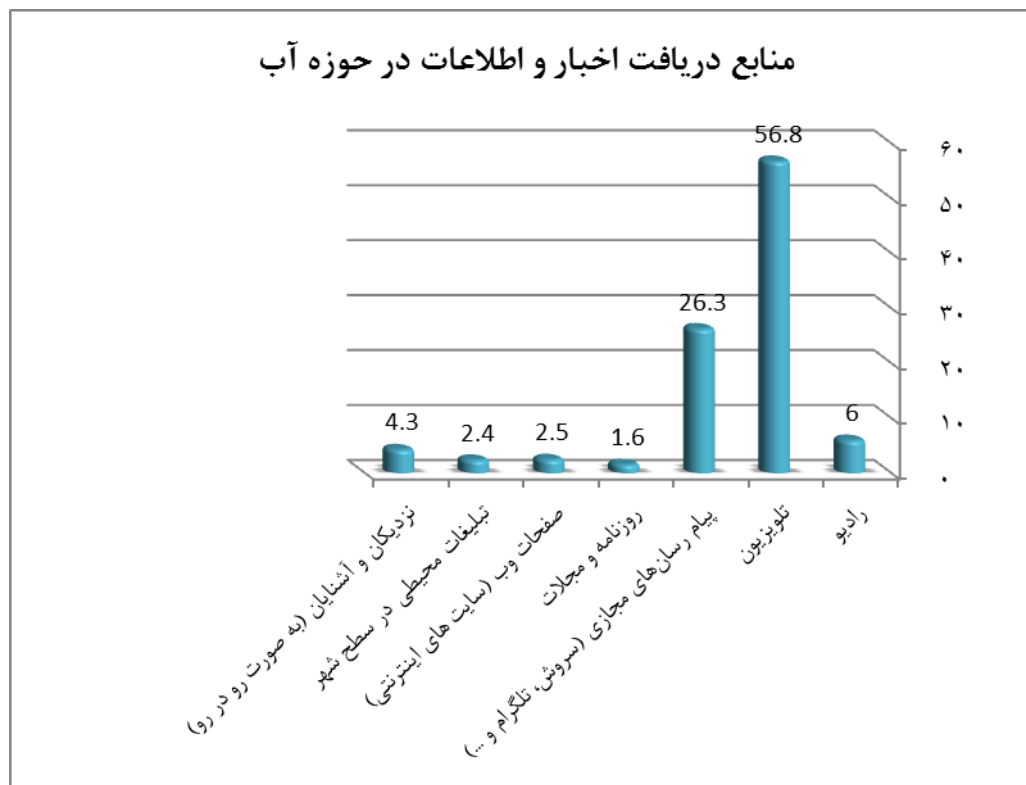
یافته ها نشان داد بهترین راه حل کمبود آب از نظر پاسخگویان، اصلاح الگوی مصرف ۶۸۳ نفر (۶۱.۷ درصد)، انتقال آب ۱۶۰ نفر (۱۴.۵ درصد)، باور کردن ابرها (۷.۹ درصد)، اصلاح الگوی مصرف و صرفه جویی در بخش کشاورزی ۸۱ نفر (۷.۳ درصد)، اصلاح الگوی مصرف و صرفه جویی در بخش صنعت ۵۸ نفر (۵.۲ درصد)، اصلاح الگوی مصرف و صرفه جویی در بخش خانگی ۳۴ نفر (۳ درصد) می باشد. از طرفی ۶ نفر (۰.۵ درصد) هم معتقد بودند مشکلی در رابطه با آب نداریم.

سوال پانزدهم: اخبار و اطلاعات خود را در حوزه آب بیشتر از کدام منبع دریافت می کنید؟

نظرات	فراوانی	درصد
رادیو	۶۶	۶
تلویزیون	۶۳۰	۵۶.۸
پیام رسان های مجازی (سروش، تلگرام و ...)	۲۹۲	۲۶.۳
روزنامه و مجلات	۱۸	۱.۶
صفحات وب (سایت های اینترنتی)	۲۸	۲.۵
تبلیغات محیطی در سطح شهر	۲۷	۲.۴
نزدیکان و آشنایان (به صورت رو در رو)	۴۸	۴.۳
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

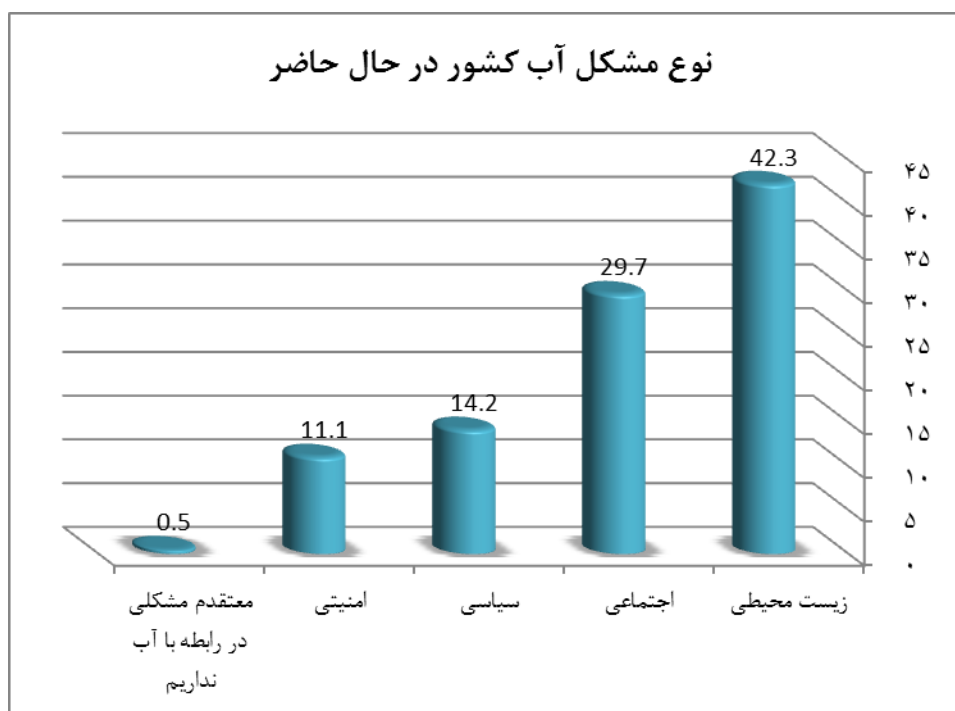
یافته های تحقیق نشان داد ۶۳۰ نفر (۵۶.۸ درصد) از مردم بیشتر اخبار و اطلاعات خود را از تلویزیون، ۲۹۲ نفر (۲۶.۳ درصد) از پیام رسان ها، ۶۶ نفر (۶درصد) از رادیو، ۴۸ نفر (۴.۳ درصد) از نزدیکان و آشنایان، ۲۸ نفر (۲.۵ درصد) از صفحات وب، ۲۷ نفر (۲.۴ درصد) از تبلیغات محیطی در سطح شهر و ۱۸ نفر (۱.۶ درصد) از روزنامه و مجلات اخبار و اطلاعات خود را در حوزه آب دریافت می کنند.

سوال شانزدهم: به نظر شما در حال حاضر در کشور ما مشکل آب چگونه مشکلی است؟

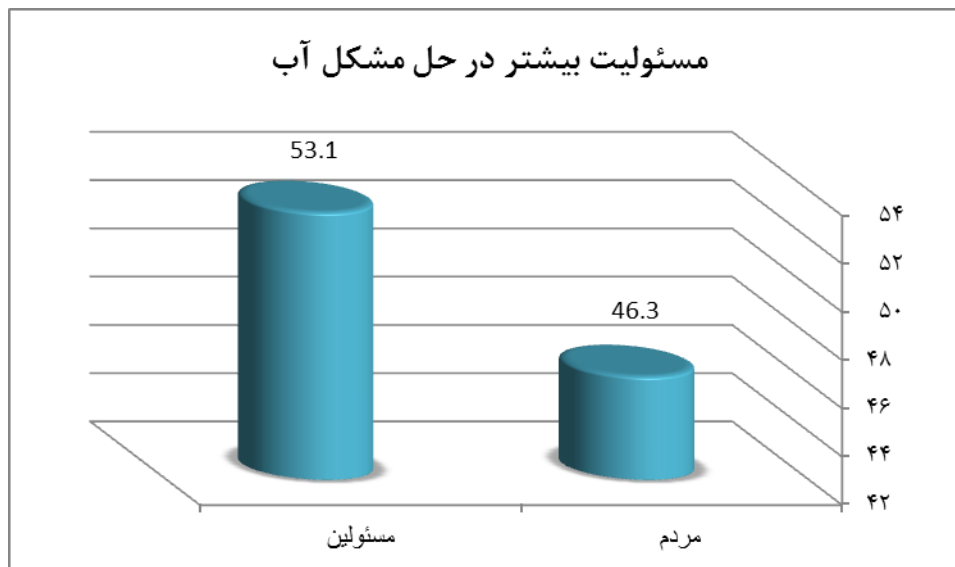
نظرات	فراوانی	درصد
زیست محیطی	۴۶۹	۴۲.۳
اجتماعی	۳۲۹	۲۹.۷
سیاسی	۱۵۷	۱۴.۲
امنیتی	۱۲۳	۱۱.۱
معتقدم مشکلی در رابطه با آب نداریم	۶	۰.۵
بدون نظر	۲۵	۲.۲
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

یافته های تحقیق نشان داد از نظر ۴۶۹ نفر (۴۲.۳ درصد) معتقدند در حال حاضر در کشور ما بحث آب مشکلی زیست محیطی است. اما ۳۲۹ نفر (۲۹.۷ درصد) معتقدند مشکلی اجتماعی، ۱۵۷ نفر (۱۴.۲ درصد) سیاسی، ۱۲۳ نفر (۱۱.۱ درصد) امنیتی، ۶ نفر (۰.۵ درصد) هم معتقد بودند مشکلی در رابطه با آب نداریم. در نهایت ۲۵ نفر (۲.۲ درصد) بدون نظر بوده اند.

سوال هفدهم: به نظر شما در حل مشکل آب کدام یک مسئولیت بیشتری دارند؟

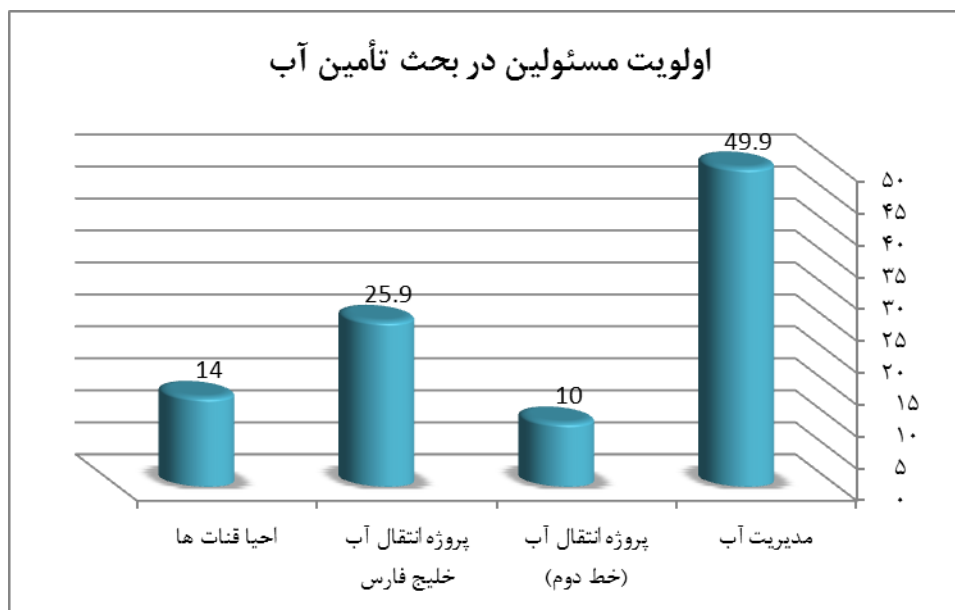
نظرات	فراوانی	درصد
مردم	۵۱۴	۴۶.۳
مسئولین	۵۸۹	۵۳.۱
بدون نظر	۶	۰.۵
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

یافته ها نشان داد از نظر ۵۱۴ نفر (۴۶.۳ درصد) از پاسخگویان مردم مسئولیت بیشتر در حل مشکل آب دارند اما ۵۸۹ نفر (۵۳.۱ درصد) از پاسخگویان معتقدند مسئولین وظیفه بیشتری در حل مشکل آب دارند.

سوال هجدهم: به نظر شما اولویت مسئولین در بحث تأمین آب چه چیزی باید باشد؟

پاسخ ها	فراوانی	درصد
مدیریت آب	۵۳۳	۴۹.۹
پروژه انتقال آب (خط دوم)	۱۱۱	۱۰
پروژه انتقال آب خلیج فارس	۲۸۷	۲۵.۹
احیا قنات ها	۱۵۵	۱۴
بدون نظر	۳	۰.۳
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

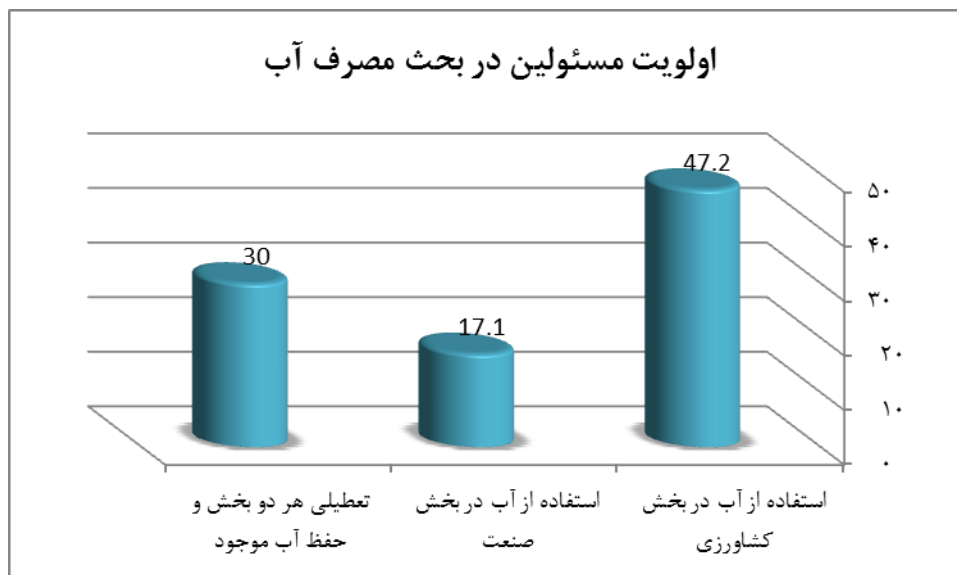

یافته ها حاکی از آن است که ۵۳۳ نفر (۴۹.۹ درصد) از پاسخگویان معتقدند مدیریت آب باید اولویت مسئولین باشد. اما ۲۸۷ نفر (۲۵.۹ درصد) پروژه انتقال آب خلیج فارس، ۱۵۵ نفر (۱۴ درصد) احیا قنات ها، ۱۱۱ نفر (۱۰ درصد) پروژه انتقال آب (خط دوم) را از اولویت های مسئولین دانسته اند.

سوال نوزدهم: به نظر شما اولویت مسئولین در بحث مصرف آب چه چیزی باید باشد؟

پاسخ ها	فراوانی	درصد
استفاده از آب در بخش کشاورزی	۵۲۴	۴۷.۲
استفاده از آب در بخش صنعت	۱۹۰	۱۷.۱
تعطیلی هر دو بخش و حفظ آب موجود	۳۳۳	۳۰
بدون نظر	۶۲	۵.۶
کل	۱۱۰۹	۱۰۰

همانگونه که ملاحظه می گردد ۵۲۴ نفر (۴۷.۲ درصد) پاسخگویان کشاورزی، ۱۹۰ نفر (۱۷.۱ درصد) صنعت، ۳۳۳ نفر (۳۰ درصد) تعطیلی هر دو بخش را از مسئولین خواسته بودند. در حالی که ۶۲ نفر (۵.۶ درصد) بی نظر بوده اند.

جمع بندی و نتیجه گیری:

نتایج تحقیق نشان داد که میزان آگاهی مردم در رابطه با مسائل و چالش‌های آب در سطح پایینی قرار دارد. از آن جایی که قسمت عمده این عدم آگاهی در رابطه با فعالیت‌های مسئولین استان می‌باشد (مثلاً ۷۹.۲ درصد مردم از رایزنی سیاسی مسئولین؛ ۸۴.۴ درصد مردم از اختصاص بودجه‌های خاص در حوزه آب؛ ۸۰.۳ درصد مردم از پیگیری اجرایی مسئولین اطلاع کمی داشته‌اند) که می‌تواند در مرحله بعد منجر به عدم اعتماد به مسئولین گردد. کما اینکه یافته‌ها نشان داد ۵۴.۸ درصد مردم معتقدند مسئولین دغدغه کمی در حوزه آب دارند و از طرف دیگر ۶۰.۳ درصد مردم معتقدند دستگاه‌های اجرایی صرفه جویی کمی در رابطه با مصرف آب دارند.

با توجه به این یافته‌ها باید اذعان داشت علیرغم رشد و گسترش راه‌های ارتباطی و فعالیت نهادهای متولی و اطلاع رسان، اعم از دیداری، شنیداری، فضای مجازی و... اطلاعات مردم در حوزه فعالیت‌های نهادهای متولی تأمین آب در حد بسیار پایینی است که این عدم آگاهی همانگونه که اشاره شد به عدم اعتماد منجر می‌شود. کاهش یا آسیب مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در جامعه، منجر به بروز و ظهور آسیب‌های فراوان دیگری می‌شود که می‌تواند برای جامعه تبعات جبران ناپذیری را به همراه آورد. بنابراین در این مورد اطلاع رسانی دقیق‌تر از فعالیت‌های انجام شده در حوزه آب، از سوی دستگاه‌های متولی به مردم نه تنها می‌تواند آگاهی عمومی را افزایش دهد، بلکه یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی یعنی اعتماد را به مسئولین جامعه افزایش می‌دهد که این امر در نهایت منجر به افزایش اتحاد و همبستگی درونی جامعه می‌شود.

۸۶.۷ درصد مردم از اینکه در آینده آبی برای مصرف نداشته باشند احساس نگرانی می‌کنند و ۴۶.۸ درصد مردم امید کمی به حل مشکل آب در آینده دارند. این موج نگرانی و عدم امید به آینده در میان مردم، زنگ خطری برای مسئولین است که با انجام برنامه‌های حمایتی و اطلاع رسانی و به خصوص برنامه‌های عملیاتی این احساس نگرانی و ناامیدی را در جامعه کاهش دهند. زیرا جامعه‌ای که در آن احساس نگرانی نسبت به آینده و ناامیدی از حل بحران در آن زیاد باشد قطعاً در فرایند پیشرفت و توسعه ناموفق خواهد بود و بسیاری از برنامه‌های توسعه با شکست مواجه خواهد شد.

یافته‌ها نشان داد ۵۶.۸ درصد مردم بیشتر اخبار و اطلاعات خود را در حوزه آب از تلویزیون کسب می‌کنند. این عدد نشان دهنده این است که حدود نیمی از جامعه اگر نگوئیم اعتماد کمی به رسانه ملی دارند حداقل منبع اول کسب اطلاعات آنها در حوزه آب رسانه ملی نیست. البته با توجه به عدم اعتماد به دستگاه‌های دولتی این عدم اعتماد به رسانه ملی خیلی بعید نیست و قطعاً نیازمند آسیب شناسی خاص خود در حوزه رسانه‌ها می‌باشد.

پیشنهادات:

۱. برخورد با دستگاه های متخلف در رابطه با مصرف آب
۲. ایجاد دغدغه بیشتر در بین مدیران و دستگاه های اجرایی و بسط دادن این دغدغه مندی به بدنه جامعه به طرق مختلف
۳. ارتباط و تعامل بیشتر با مردم و معتمدین محلات و جامعه محلی در خصوص آب و مسائل پیرامون آن
۴. فعال کردن سازمانهای مردم نهاد و تشویق سازمان های مردم نهاد در حوزه محیط زیست به فعالیت هرچه بیشتر در زمینه آب و مسائل پیرامون آن
۵. سنجش علل کم رنگ شدن اعتماد مردم نسبت به رسانه ملی و بررسی منابع خبری جایگزین
۶. اطلاع رسانی بیشتر و بهتر به مردم در رابطه با فعالیت ها، پیگیری ها و تصویب بودجه ها در حوزه آب (البته در حد امکان)

منابع:

۱. احمدی، سیروس و دیگران (۱۳۹۲) بررسی رابطه مسئولیت پذیری و گرایش به صرفه جویی در مصرف آب، سالنامه جامعه شناسی کاربردی، سال بیست و چهارم، شماره دوم (۵۰) ۱۸۵-۲۰۰
۲. براون، لستر، (۱۳۷۵) نگاهی به وضعیت جهان، ترجمه حمید طراوتی، چاپ اول، نشر آروین
۳. بهرامی، م و همکاران (۱۳۹۰) توسعه پایدار منابع آب و نقش مشارکت مردمی، مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس مدیریت منابع آب ایران، تهران، دانشگاه صنعتی امیر کبیر
۴. درخور، محمد و دیگران (۱۳۹۲) بحران آب و نتایج زیست محیطی آن در آسیای مرکزی، مطالعات اوراسیای مرکزی، سال ششم، شماره ۱۲، بهار و تابستان، صص ۴۱-۵۴
۵. رحیمی، حسین (۱۳۸۲) بحران آب، مشکل ناشناخته جهانی، پیک نور، شماره ۲، تابستان
۶. مهکویی، حجت و دیگران (۱۳۹۳) تهدیدات زیست محیطی در کشورهای منطقه ژئوپولیتیکی خلیج فارس با تأکید بر بحران آب، فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال چهارم، شماره ۱۳، صص ۱۳۳-

۱۴۳

7. Animesh, k. Gain, Carlo Giupponi (2015). "A Dynamic Assessment of Water Scarcity Risk in the Lower Brahmaputra River Basin: An Integerated Approach", Journal of Ecological Indicators, Vol. 48:120-131 .
8. Madani K, AghaKouchak A, Mirchi A (2016) Iran's socio-economic drought: Challenges of a water-bankrupt nation. Iranian Studies journal 49(6):997-1016
9. Pahl-Wostl.C. et al, 2013. Enviromental Flows and water governance: managing sustainable water uses, available at <http://dx.doi.org/10.1016/j.cosust.2013.06.0009>.